

﴿... هَبْ لِي حُكْمًا * وَالْحِثْنِي * بِالصَّالِحِينَ﴾

ياربّ

قَوِّ * عَلَيَّ خِدْمَتِكَ جَوَارِحِي .

وَأَشَدِّدْ * عَلَيَّ الْعَزِيمَةَ جَوَانِحِي .

فإِلَيْكَ * يَا رَبِّ نَصَبْتُ * وَجْهِي .

وإِلَيْكَ يَا رَبِّ مَدَدْتُ يَدِي .

يَا سَابِغَ * النَّعَمِ ، يَا دَافِعَ * النَّقَمِ ،

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ * وَآلِ مُحَمَّدٍ

وَأَفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ .

قواعد

دانستیم که فعل ماضی ۱۴ صیغه دارد؛ مانند :

جمع	مثنیٰ	مفرد	ماضی	
 <p>هُمْ فَعَلُوا وَاجِبُهُمْ.</p>	 <p>هُمَا فَعَلَا وَاجِبَهُمَا.</p>	 <p>هُوَ فَعَلَ وَاجِبُهُ.</p>	مذکر	غائب
 <p>هُنَّ فَعَلْنَ وَاجِبَهُنَّ.</p>	 <p>هُمَا فَعَلْنَا وَاجِبَهُمَا.</p>	 <p>هِيَ فَعَلَتْ وَاجِبَهَا.</p>	مؤنث	
 <p>أَنْتُمْ فَعَلْتُمْ وَاجِبَكُمْ.</p>	 <p>أَنْتُمَا فَعَلْتُمَا وَاجِبَكُمَا.</p>	 <p>أَنْتَ فَعَلْتَ وَاجِبَكَ.</p>	مذکر	مُخَاطَب
 <p>أَنْتُنَّ فَعَلْتُنَّ وَاجِبَكُنَّ.</p>	 <p>أَنْتُمَا فَعَلْتُمَا وَاجِبَكُمَا.</p>	 <p>أَنْتِ فَعَلْتِ وَاجِبِكِ.</p>	مؤنث	
 <p>نَحْنُ فَعَلْنَا وَاجِبَنَا.</p>	 <p>أَنَا فَعَلْتُ وَاجِبِي.</p>		مُنْكَم	

بر همین مثال، ۱۴ شکل جمله «هُوَ عَمِلَ بِعَلْمِهِ» را بگویید.

قواعد

دانستیم که فعل مضارع برای دلالت بر شخص‌های مختلف، صورت‌های گوناگون می‌پذیرد و
 (۱۴ صیغه) دارد؛ مانند:

مضارع	مفرد	مثنیٰ	جمع
مُذَكَّرٌ غَائِبٌ	 هُوَ يَفْعَلُ وَاجِبُهُ.	 هُمَا يَفْعَلَانِ وَاجِبُهُمَا.	 هُمْ يَفْعَلُونَ وَاجِبُهُمْ.
	 هِيَ تَفْعَلُ وَاجِبَتُهَا.	 هُمَا تَفْعَلَانِ وَاجِبُهُمَا.	 هُنَّ يَفْعَلْنَ وَاجِبَتُهُنَّ.
مُذَكَّرٌ مُخَاطَبٌ	 أَنْتَ تَفْعَلُ وَاجِبِكَ.	 أَنْتُمَا تَفْعَلَانِ وَاجِبِكُمَا.	 أَنْتُمْ تَفْعَلُونَ وَاجِبِكُمْ.
	 أَنْتِ تَفْعَلِينَ وَاجِبِكَ.	 أَنْتُمَا تَفْعَلَانِ وَاجِبِكُمَا.	 أَنْتُنَّ تَفْعَلْنَ وَاجِبِكُنَّ.
مُتَكَلِّمٌ	 أَنَا فَعَلْتُ وَاجِبِي.	 نَحْنُ فَعَلْنَا وَاجِبِنَا.	
	وَخَدَهُ	مَعَ الْغَيْرِ	

بر همین مثال، ۱۴ شکل جمله «هُوَ يَشْكُرُ رَبَّهُ» را بگویید.

صرف اسم (از نظر عدد و جنس)

کاتبه	مفرد مؤنث	کاتب	مفرد مذکر
کاتبان - کاتبتین	مثنی مؤنث	کاتبان - کاتبتین	مثنی مذکر
کاتبات	جمع مؤنث	کاتبون - کاتبتین	جمع مذکر

با توجه به جدول بالا به این پرسش‌ها پاسخ دهید.

۱) علامت اسم مفرد مؤنث چیست؟

۲) علامت اسم مثنی چیست؟

۳) علامت اسم جمع مذکر سالم چیست؟

۴) علامت اسم جمع مؤنث سالم چیست؟

۵) جمع مکسر «کاتب» چیست؟

برخی اسم‌ها جمع سالم دارند و برخی جمع مکسر. جمع اسم‌های زیر را بنویسید.

مهندس تلمیذة شهید :

جمع مکسر

جمع مکسر قاعده خاصی ندارد و باید از قبل مفرد و جمع کلمه مورد نظر را شنیده باشیم.

چند نمونه از وزن‌های مشهور جمع مکسر عبارتند از :

مفاعِل (مَساجِد)، أفعال (أشخاص)، فُعلاء (عُلَماء)، تفاعِل (تَفاسیر)،

فُعول (دُرُوس)، فِعال (رِجال)، فُعال (تُجار)، فِعل (عِلل)، فُعل (غُرَف)،

أفِعلَة (أطعمَة)، فِواعِل (عِواظ)، مفاعِل (مفاتيح) و

اکنون شما جمع مکسر این کلمه‌ها را بگویید.

وزیر تعلیم عبَد حُکم جارِحَة صورة مَعبَد

اعراب

در کلاس سوم راهنمایی خواندید که :

فاعل مرفوع است. مثال : ذَهَبَ الطَّالِبُ.

فاعل و مرفوع

مفعول منصوب است. مثال: شَرِبَ الطِّفْلُ المَاءَ.

مفعول به و منصوب

مبتدا و خبر هر دو مرفوع هستند. مثال: العلم مفید.

مبتدا خبر

و مرفوع و مرفوع

اکنون شما اعراب کلمات جمله‌های زیر را معلوم کنید.
ذَهَبَ الطِّفْلُ. قَرَأَتِ الطَّالِبَةُ القُرْآنَ.

فَتَحَ المَعْلَمُ الكِتَابَ فِي الصَّفِّ.

علامت رفع : ؕ، ؕ، ؕ

علامت نصب : َ، َ، َ

علامت جر : ِ، ِ، ِ

علامت جزم : ُ

اسم اشاره به نزدیک

	این دانش آموز	هَذَا الطَّالِبُ
	این دو دانش آموز	هَذَانِ الطَّالِبَانِ - هُذَيْنِ الطَّالِبَيْنِ
	این دانش آموزان	هَؤُلَاءِ الطُّلَّابُ
	این دانش آموز	هَذِهِ الطَّالِبَةُ
	این دو دانش آموز	هَاتَانِ الطَّالِبَتَانِ - هَاتَيْنِ الطَّالِبَتَيْنِ
	این دانش آموزان	هَؤُلَاءِ الطَّالِبَاتُ

اسم اشاره به دور

	آن دانش آموز	ذَلِكَ الطَّالِبُ
	آن دانش آموزان	أُولَئِكَ الطُّلَابُ
	آن دانش آموز	تِلْكَ الطَّالِبَةُ
	این دانش آموزان	أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ

بسیاری از کلمه‌ها در زبان عربی دارای وزن و حروف اصلی هستند. مثلاً همهٔ این کلمات دارای سه حرف اصلی «ح ک م» هستند.

حَاكِمٌ، مَحْكُومٌ، حَكِيمٌ، مُحَكَّمٌ، تَحْكِيمٌ، اسْتِحْكَامٌ، حُكْمَاءٌ، أَحْكَامٌ، حِكْمَةٌ همهٔ این کلمات دارای سه حرف اصلی «ع ل م» هستند.

عَالِمٌ، مَعْلُومٌ، عَلِيمٌ، تَعْلِيمٌ، تَعَلَّمَ، مُعَلِّمٌ، اسْتِعْلَامٌ، عِلْمٌ، عَلَامَةٌ، أَعْلَمُ

اکنون به این کلمه‌ها توجه کنید:

مَحْكُومٌ، مَعْلُومٌ، مَنصُورٌ، مَجْبُورٌ، مَكْتُوبٌ، مَفْتُوحٌ، مَأْمُورٌ، مَحْمُودٌ

همهٔ کلمات بالا بر وزن «مَفْعُولٌ» هستند.

مثال‌های دیگر:

عابد، رافع، شاهد، قادر، واصل، خالق، صادق بر وزن فاعل

انقطاع، انقراض، انبساط، انكسار، انصراف، انهدام بر وزن انفعال

نهى (از مضارع مخاطب)	منفى (مضارع)	مضارع	منفى (ماضى)	ماضى
.....	يَتَعَبُ	تَعَبَ (خسته شد)
.....
.....	مَا شَرِبْتُ
.....
.....	يَضْرَحُنَ
.....	فرياد می زنند

أكتب كل كلمة في مكانها المناسب من الجدول ثم اذكر مفردها:

والدَيْنِ، أَيَّامٍ، مَسْئُولِينَ، جَنَّتَانِ، عَالِمَاتٍ، صَادِقِينَ، صَالِحَاتٍ، بَحْرَيْنِ، عُلُومٍ، خَاشِعُونَ، فَرَاشَاتٍ، عِبَادٍ.

المفرد	جمع التفسير	المفرد	الجمع السالم	المفرد	المثنى

التدريب السادس

إجعل في الفراغ ضميراً مناسباً:

التدريب السابع

عَيِّنْ إعرابَ الكلماتِ التي أُشيرُ* إليها بخطّ :

اللَّهُمَّ، ... قَوْلِكَ حَقٌّ وَوَعْدُكَ صِدْقٌ .

« وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ »

مبتدأ	خبر	فاعل	مفعول	مجرور بحرف الجر

التدريب الثامن

عَيِّنِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ :

١- لَا تَبْتَخِثُوا عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ .

در مورد عیب‌های مردم بحث نکنید.

در جست‌وجوی عیب‌های مردم نباشید.

٢- « اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ »

خداوند می‌داند و شما نمی‌دانید.

خداوند می‌داند و آنها نمی‌دانند.

٣- « اِرْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ »

رکوع و سجود کنید و پروردگارتان را پرستید.

رکوع و سجود کردند و پروردگارشان را پرستیدند.

-
-
-
-
-
-

در ترجمه، توجه به نکات زیر- که در سال‌های قبل خوانده‌ایم - ضروری است.

- ۱- اسمیه یا فعلیه بودن جمله
- ۲- فعل و صیغه آن (ماضی، مضارع، امر، غایب، مخاطب، متکلم)
- ۳- ضمائر
- ۴- اسم‌های اشاره
- ۵- سؤالی و یا منفی بودن جمله
- ۶- تشخیص فاعل و مفعول
- ۷- تشخیص مفرد یا مثنی و یا جمع بودن اسمها

با توجه به مطالب گفته شده، غلط‌های ترجمه‌های زیر را پیدا کنید و صحیح آنها را بنویسید:

- ۱- ﴿أَكْتُبُ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ﴾ ۴- يَسْمَعُ اللَّهُ نِدَاءَ الْمَظْلُومِينَ .
برای ما در آن دنیا و آخرت نیکی را می‌نویسم . خدا صدای ستمدیدگان را شنید .
- ۲- ﴿إِزْجِعِي إِلَى رَبِّكَ﴾ ۵- ﴿لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾
به سوی پروردگارتان باز گردید . جز خدا را عبادت نمی‌کنید .
- ۳- ﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾
خداوند پس از سختی آسانی قرار داد .

صفحه «کارگاه ترجمه» به منظور توجه و اهتمام بیشتر به موضوع تقویت قوه درک و فهم متون عربی و آشنایی با اصول ترجمه و نکته‌های مهم آن فراهم شده است.

الف

با توجه به زمان و صیغه فعل‌های مشخص شده، جاهای خالی را پر کنید :

- ۱- قَالَ : ﴿ اُخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴾ . (حجر / ۳۴) گفت : از این [مقام] که تو رانده شده‌ای .
- ۲- ﴿ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴾ . (رحمن / ۲۲) از هر دو [دریا] مروارید و مرجان
- ۳- ﴿ لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا ﴾ . (انفال / ۴۷) مانند کسانی نباشید که از خانه‌هایشان با حالت سرمستی

ب

حرکت آخر (اعراب) کلماتی را که زیر آنها خط کشیده شده، مشخص کنید :

- ۱- ﴿ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ﴾ (اسراء / ۸۱) حق آمد و باطل از میان رفت .
- ۲- ﴿ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ ... ﴾ (توبه / ۲۶) خدا آرامش خویش را بر پیامبرش و ... فرو فرستاد .
- ۳- ﴿ اللَّهُ عَلَيْهِمُ بِالظَّالِمِينَ ﴾ (بقره / ۹۵) خداوند بر [حال] ستمکاران آگاه است .

فقرحات ترمیم البلاغه

«العلم»
یا کُمیل،

العلم خیر من المال .

العلم یحرسک^۲ و أنت تحرس المال . «جکم ۱۴۷»

● ترجم عباراتِ اِلَى الْفَارَسِيَّةِ ثُمَّ عَيَّنَ الْمُبْتَدَأُ وَالْخَبَرَ .

۱- الرَّحَابُ : ج رَحْب : گستره

۲- يَحْرُسُكَ : تو را حفظ می کند.